

Acta synodi provincialis van Overyssel, gehouden binnen Campen, begonnen den 27^{en} Junij ende geendiget den 30^{en} desselvighen maents 1603¹⁾.

Op desen synodo syn met behoorlycke credentzbriefven verschenen dese navolgende personen:

van weghen der landtschap d'edele JAN WITTEN;

wt den classe van Deventer: ARNOLDUS RUSIUS, predicant van Deventer, met burgmeester MARTINUS STEGHEMAN, olderlinck, ende RUTGERUS TICHLER, predicant te Olst;

wt den classe van Campen: CASPARUS HOLSTECHIUS, pred. te Campen ²⁾, vergeselschappet met burgmeester ROLOFF LAMBERTSEN, olderlinck, ende ANTHONIUS FABRICIUS, pred. op de Swartesluys, met GERRIT JANSEN, olderlinck;

wt den classe van Swolle: JOHANNES FABRICIUS, pred. te Swolle ³⁾, met burgmeester JAN GILLIS, olderlinck, ende JOHANNES BOGHERMAN, pred. te Hasselt ⁴⁾, met burghemeester ARENT CLAESSEN, olderlinck;

wt den classe van Oldenzeel: IUDERUS VOGELSANCK, predicant te Oldenzeel ⁵⁾, met burgmeester JCHAN REYNERS, olderlinck, ende OTTO GISIUS, pred. t' Otmersen;

1) „1603” ontbr. in QQ. 2) „pred. te Campen” ontbr. in QQ. 3) „pred. te Swolle” ontbr. in QQ. 4) „te Hasselt” is in QQ later bijgevoegd. 5) „te Oldenzeel” ontbr. in QQ.

wt den classe van Steenwijck: JOHANNES LANGIUS, predicant te Vollenhove, met GERRIT MEUS, olderlinck, ende HERMANNUS RIBBIUS, predicant in de Oldemarket;

wt den classe van Linghen: JOHANNES SPEENHOVIUS, pred. te Linghen, vergeselschappet met D. syndico ¹⁾ BERNHARDO MENGER, olderlinck, ende HENRICUS POLLIO, pred. te Backhem.

1. Artyckel.

Wt dese voornoemde personen syn naer aenroupinghe van den naeme des Heeren met ghemeene stemmen gecoren tot presidem CASPARUS HOLSTECIUS, tot assessorem JOHANNES BOGHERMAN, tot scribam LUDDERUS VOGHELSANCK.

2.

Die van Linghen hebben versocht toegelaten te worden op onsen synodum bij provisie nae luydt der acte, daervan by den heeren drost van Linghen gegheven ende ons verthoont synde, waerop synodus deselvighe geadmitteert ende verclaert, dat de broederen des classis van Linghen in gelycken grade met anderen classibus in der landtschap van Overijssel staen sullen.

3.

De propositie der legaten wt Hollandt, vervattet synde in den vierden artyckel des synodi, voorleden jaer binnen Deventer gehouden, is voorgelesen. Ende is gedecreteert, dat men sal by de heeren Gedeputeerde deser landtschap versoecken, dat wan van denen van Hollant in den Haghe mochte voorgesteld ende versocht worden de bevoorderinghe eenes nationael generael synodi, sulckes van haer E. E. moghe geaprobeert ende bevordert werden.

4.

Belangende den vyfden artyckel des synodi, voorganghen jaers te Deventer gehouden, van dgene so sullen gesonden worden ad synodum alle jaere, wort tot verclaringe daerby gevoeght, dat waer niet meer als eene kercke olderlinghen heeft in eenen classe, sal in plaetse eenes olderlincks een predicant genomen worden. Sal oock eenen yederen classi vrijstaen af te veerdighen ad synodum eenen olderlinck wt eene kercke, waerwt geen predicant gedeputeert wordt.

5.

Compareert D. BAUDARTIUS ¹⁾ met procuratie des synodi van Gelderlandt, versoeckende op dese synodale bycomste geadmitteert te worden volgens

¹⁾ „D. syndico” ontbr. in QQ. ¹⁾ „Baudartius” QQ heeft „Wilhelmus Bandartius”.

syne gedane propositie. Hierop is geresolveert, dat de kercken van Overyssel niet lievers hebben gehad ende alsnoch hebben, dan alle goede correspon-
dentie met den broederen van Gelderlant, generalick ende particulierlick,
oock sonsten met den kercken van de Geunieerde Nederlanden ende elders,
te holden. Dewyle averst verstaen wordt by der overicheyt deser provincien
de reciproque affsendinghe van ghedeputeerde der kercken, buyten deser
landtschap resortierende, om sessie te nemen voor alsnoch niet goetgevonden
te wesen, heeft men de sake daerby berusten moeten laten ende D. BAUDARTIUM
als gecommiteerde wie voorsch. tot deser tydt niet admitteren connen.

6.

Een yegelicke classe werdt belastet op te legghen den predicanten ten
platten lande, in steden wonende, dat se sullen trecken wonen by hare
kercken, so daer pastoryehuysen syn. Ende waer geene syn, sal classis
versoecken, dat d'inwoonders deselve weder opbouwen.

7.

Op de questie van den doop, off die moghe verrichtet worden op andere
als predickdaghen, is geresolveert, dat men blyve by de resolutie des
nationalen synodi.

8.

Die van Genemyden syn verschenen ende vermaent eenen predicant aen
te nemen, maer dewyle sy geclaeght, geene middelen te hebben, is hen
vermaent ende belastet alle haere geestelicke goederen van pastorijen, vica-
rijen, gilden ende diergelycken daertoe t'imploieren. So dat niet geschiet,
sal men de sake den E. heeren Gecommitteerde van Ridderschap ende Steden
remonstreren, opdat hare E. E. daerin remedieren.

9.

Van de sake HENDRICI PETREI, die van verscheydene puncten montelick
ende schriftlick beschuldight is, heeft synodus gedecreteert, dat men hem
tydt van twee maenden geve, binnen dewelcke hy attestatie van den kereken-
raet te Groeninghen aen der classe van Zwolle verthonen sal. So niet,
sal hy synes dienstes alsdan datelick entsettet syn ende sal synodus hieren-
tusschen alle dese sake aen die van Groeninghen overschrijven.

10.

De eheordeninghe, by Ridderschap ende Steden gestelt ende den synodo
voorgelesen, is goetgevonden.

11.

Die van Zwolle hebben een questie ingebracht, off men sulle een persone to den avontmale laten, aen welckers doop sommige twyffelen, maer die persone selfs met anderen is wel in der sake gerust. Waerop synodus besloten heeft, dat hy totten h. nachtmale des Heeren mach toegelaten worden.

12.

Men sal versoecken de E. heeren Gedeputeerde van dese provincie, dat deselvighe in den Haghe proponeren, dat verboden werden alle kettersche ofte onbehoorlicke boecken in de Geunieerde Nederlanden te drucken.

13.

Den 22^{en} artyckel des lestledenen synodi, gehouden binnen Deventer 1602 den 15 Junij, herlesen ende oversien ende van der saken gelegentheynt breeder onderricht, werdt by den synodo verclaert, dat vrouw TEN OUYER, den regel Christi Matth. 18 voorbijgaende, t'onrechte alhier heeft comen haer voorstel inbringhen, waeromme oock de voorgenoemde synodus haer t'onrechten tot den kerckenraet van Zwolle gewesen hebbe. Ten tweeden, gemerct oock deselve acte, narrative geteeckent synde, schynt etwes te wydt te connen geduydet worden, ende overmits vrouw TEN OUYER de gedane aenclachte onvervolghet heeft gelaten, so verclaert sijnodus, dat aensprekerinne op onreden gefondeert sy ende de besprokene geabsolveert. Ten derden, aengesien dat teghen eenen olderlinck niet behoort voortgebracht te worden dan onder twee getuyghen, verclaert de synodus, dat de particuliere verschillen, den dienaeren aengaende, van geener gewichticheyt, wel mogen broederlick gecensureert ende gestraft worden, doch niet so lichtelick, tensy daer eenighe merkelicke redenen syn, behooren te boecke gestelt te syn.

14.

Is goetgevonden, dat synodus versoecke de reparatie der kercke van Delden aen den drost van de Twente.

15.

De synodus belast den kerckenraet van Oldenzeel, dat men de lidmaten der gemeynte aldaer sal vermanen, dat se niet sullen naerlaten dat ampt der diakenschap aldaer te bedienen. Middelerlyt sal men aen Ridderschap ende Steden aenholden, dat heure E. wille gelieven in den misbruyck der armengoederen t' Oldenzeel order te stellen.

16.

Belangende de lyckpredicacien blyft men by de resolutie des nationalen synodi.

17.

De saecke D. GISRI heeft de E. rentmeester van Zallandt ¹⁾ aengenomen te bevoorderen.

18.

Van de gheestelicke goederen sal men versoecken aen Ridderschap ende Steden, dat order daerop gestelt ende wel moghen geimploieert worden tot onderhoudinghe van kercken, scholen ende seminarien der kercken, ende dat metter eerster gelegentheyd.

19.

Daer ²⁾ is voorgegheven, offet niet tot goeder ordeninghe in synodo diende, dat de classis, in welckers stede synodus gehouden wordt, solle hebben in prima sessione primum locum ende votum ende in den anderen, derden ende navolgenden sessionen d'andere classes, gelyck se ordine malcanderen volghen, elck ordine by beurte primum locum et votum, waerop een yeder classis toecomende jaer in synodo syne resolutie sal inbringhen. Sullen oock de gravamina van een yegelicke classis ³⁾ wtgheschreven worden ende gehoorlich twee maenden voor den synodum aen de kercke, daer synodus sal gehouden worden, ghesonden ⁴⁾, opdat deselve sulcke gravamina schicke aen alle andere classes, opdat se aldaer gheventileert moghen worden, ende de ghedeputeerden, so wtghesonden sullen worden ad synodum, de resolutie des classis daerop medebringhen.

20.

Het is goetgevonden, dat de classes van Campen, Zwolle ende Steenwyck den dienst in Mastenbroeck mit prediken om veerthien daghen voorsien, beginnende van die van Campen ende so volghen, opdat also de weduwe saligher WINANDI de opcomste noch een tijdtlanck moghe ghenieten.

21.

Die van de Swartsluijs hebben versocht te moghen resorteren in het classis van Steenwyck. Is geantwoort, dat men blyven sal by de resolutie des synodi te Deventer.

22.

Die van Linghen hebben gevraeght, off een pape, soo een dootslach ge-

¹⁾ „van Zallandt” ontbr. in QQ. ²⁾ In QQ begon dit art. eerst met de woorden „Classis van Steenwyck heeft een questie voorghestelt”, welke woorden echter doorgehaald zijn. ³⁾ „classis” QQ heeft „kercke”, dat eerst ook in onzen cod. stond, maar doorgehaald is. ⁴⁾ „ghesonden” ontbr. in QQ.

daen, tot het ministerium mochte toegelaten worden. Is geantwoort, dat sulkes niet behoorde te gheschieden, nietthegenstaende dat hy pardoen heeft van de overicheijt, dewyle een prediker behoort een goet ghetuygenisse te hebben by deghene, die buijten syn. Maer wan hy, pardoen hebbende ende mettet bloet des dooden versoent synde, boete bethoont, sal hem niet affgeslaghen worden tot het nachtmal des Heeren toegelaten te worden.

23.

Noch een andere questie is geproponneert, off men hier in Overijssel hebbe een sonderlinghe kerckenorderinghe anders als die generael is. Waerop geantwoordt: neen, ende daerby verclaert, dat men sich behoort te richten na de acten des nationalen synodi Hagensis.

24.

Belanghende de weduwen der verstorvene predicanten sal aen de landtschap versocht worden, dat deselve met onderholt versien werden.

25.

Het is oock ghedecreteert, dat men sal bij de landtschap versoecken d'afschaffinghe der groevbieren ende allerhande onordeninghe in bruiloften ende kindermalen.

26.

Van de ehesake, so die van Oldenzeel hebben voorgesteld, belangende eenen man, den syn vrouwe ontloopen is met eenen soldaet, die daer begeert met een andere getrauwte te worden, is geantwoordt, dat so hy sich niet wil onthouden, mach hy aenhouden by de magistraet, dat de vrouwe met placat wederomme inghevoordert werde, eer in deser sake van de kercke van Oldenzeel etwas gedaen worde.

27.

Also de predicanten ten platten lande swaerlick connen onderhouden worden, sal men versoecken, dat de E. heeren Ghecommitteerde van Ridderchap ende Steden wille gelieven te ordonneren, dat alle de goederen, tot onderholdinghe van predicanten, scholmeesters ende costers geimployeert, van verpondinghe ende schattinghe moghen vrij syn.

28. 1)

Daer sullen geene predicanten beropen worden sonder voorweten, consent ende autoriteyt des classis.

1) In QQ stond eerst het navolgende als art. 28, dat echter doorgeslaan is: „Die

29 ¹).

Tot gedeputeerde des synodi syn vercoren: wt den classe van Deventer ARNOLDUS RUSIUS, wt den classe van Campen J. ²) LAMOTIUS, wt den classe van Zwolle, J. ²) FABRICIUS, wt den classe van Oldenzeel, LUDDERUS VOGHELSANCK, wt den classe van Steenwyck, J. ²) LANGIUS, wt den classe van LINGHEN, J. ²) SPHEENHOVIUS.

30 ³).

De naestcomende synodus sal binnen Oldenzeel den derden Maendach na Pinxten gehouden worden. Hierop is censura morum gehouden ende na dancksegghinghe des goddelicken names in vreden gescheijden.

CASPARUS HOLSTECIUS, praeses synodi ⁴).

JOHANNES BOGERMAN s., assessor praesidis.

LUDERUS VOGELSANG, electus synodi scriba.